

EHKÄISEVÄÄ PÄIHDETYÖTÄ PAKILAN MALLIIN

Elämä On Parasta Huumetta ry:n yhteistyö Pakilan yläasteen (Helsinki) kanssa on jatkunut viidettä vuotta. Yhteistyö alkoi vuonna 2000 yksittäisillä vanhempainilloilla silloisen Helsingin kaupungin Klaari-projektin yhteensaattamana. Vuonna 2005 mennessä yhteistyö on muodostunut entistä säännöllisemmäksi, suunnitelmallisemmaksi sekä tavoitteellisemmaksi ehkäiseväksi päihdetyöksi. Yhteistyöverkostossa ovat mukana mm. Pakilan ylä- ja ala-aste, Elämä On Parasta Huumetta ry, vanhempainyhdistykset, aluepoliisi, nuorisosaaiakeskus, media, Klaari, ja elinkeinoelämä.

Ehkäisevässä päihdetyössä korostuu järjestelmällinen ja hyvin koordinoitu yhteistyö. Toimijoiden yhteinen näkemys asioista tehostaa kaikkien osallisten toimintoja ja yhteiseen tavoitteeseen pääsyä. Toiminta suunnitellaan yhdessä aina lukukaudeksi kerrallaan. Elämä On Parasta Huumetta ry:n rooli on suunnittelu, päihdekasvatustyön kohtaamiset, tiedonkeruu sekä tietojen analysointi.

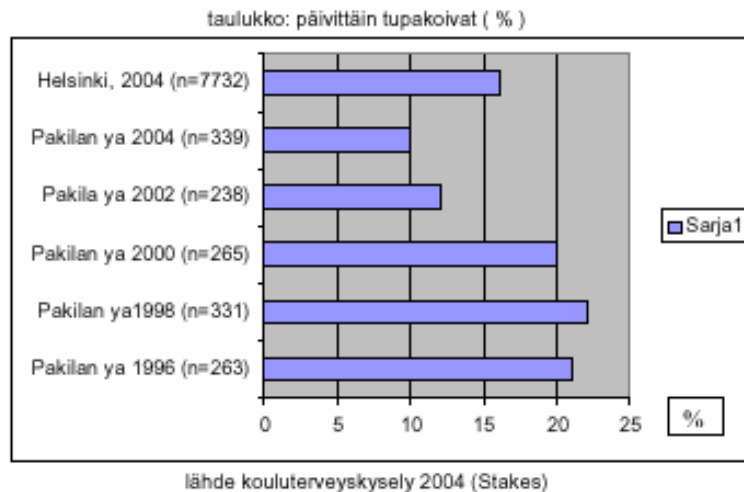
Yhdistyksen menetelmillä pystytään nopeasti reagoimaan nuorten terveystapojen ja nuorisokulttuurien muutoksiin sekä tuottamaan tietoa koko sidosryhmän käyttöön. Ajankohtaisen tiedon analyysillä pystytään määrittelemään suojaavia tekijöitä, tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä ja määrittelemään toiminnan keinoja hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteistyöhön kuuluu oleellisesti myös avun tarjoaminen ja palveluihin ohjaaminen. Pakilan yläasteella käytetään tehokkaasti kaikkia Elämä On Parasta Huumetta ry:n palveluja ja niillä tuetaan Pakilan yläasteen opetussuunnitelmaa sekä koulun päihdeohjelmaa.

Mitä yhden lukuvuoden aikana tapahtuu?

Lukuvuosi aloitetaan koulussa tehtävällä hyvinvointikyselyllä, jonka tulokset analysoidaan muutaman viikon kuluessa ja koulu saa tietoa sovellettavaksi suoraan omaan toimintaan. Työskentely jatkuu teemaviikoilla (ns. tiedonkeruviikko), jolloin Elämä On Parasta Huumetta ry toteuttaa oppilaiden kohtaamiset luokkaryhmittäin 2 x 45 minuutin pituisina työskentelyinä. Teemaviikkojen sisältö muodostuu koulun hyvinvointikyselyn, sekä joka toinen vuosi tehtävän kouluterveyskyselyn perusteella. Joulukuun mennessä järjestetään vanhempainilta, joka kokoaa myös alueelliset toimijat keskustelemaan. Syyslukukauden perusteella määritellään mahdollinen lisätyöskentelyn tarve kevätlukukaudelle. Toistuvien tapaamisten tuloksia sekä mahdollisia muutoksia seurataan.

Mitä tuloksia on saavutettu?

Yhteistyön tuloksena on pystytty mittaamaan verkoston toimintojen vaikuttavuutta. Nuorien päihteiden käytöltä suojaavia tekijöitä on pystytty vahvistamaan ja toisaalta riskitekijöitä on myös tunnistettu. Ennen kaikkea näihin on päästy kiinni tuoreeltaan. Merkittävistä tuloksista esimerkkinä on oppilaiden tupakoinnin yleisyydessä tapahtunut selkeä lasku vuosina 2000 –2004. Pakilassa tupakointi on merkittävästi vähäisempää verrattuna muihin pääkaupunkiseudun yläasteisiin (tulokset taulukossa). Vaikka saavutettu tulos on paikallinen, voidaan ne saavuttaa myös muissa kouluissa varsin kohtuullisin kustannuksin, mutta kovalta työltä ei voida välttyä. Ehkäisevää työtä on haluttava tehdä, sen tavoitteet on määriteltävä ja sitouduttava tekoihin jotka alkavat muokata aikuisten ja nuorten asenteita. Kyseessä on siis jatkuva prosessi, jossa ovat toimijoina opettajat, oppilaat, vanhemmat ja muut ympäristön toimijat. Elämä On Parasta Huumetta ry ammatillisena organisaationa tukee prosessin osapuolia ja tekee nuorten kesellä vuorovaikutteista ehkäisevää päihdetyötä.

Mitä seuraavaksi?

Yhteistyö Pakilan kanssa jatkuu ja keväällä 2005 käynnistetään entistä tiiviimpi yhteistyö sekä seuranta. Nykyisten Pakilan ala-asteen 6. luokkien oppilaiden kanssa työskennellään koko heidän peruskouluvaiheensa loppuun saakka yläasteella. Yhteistyöhön liitetään arviointi sekä tutkimus.

Pakilan yläasteen rehtori Mauri Leppälä: ”Pakilan yläaste valmisteli muutama vuosi sitten tietostrategiaansa. Tällöin tuli mm. määritellä nuorten tietovalmiudet peruskoulun päättyessä. Varsin nopeasti tehtäväksiänto muuntui muotoon: Mitä valmiuksia nuorella tulisi olla selviytyäkseen opinnoistaan yläasteella ja nuoruudestaan. Kehitimme vastauksena yllä esitettyyn opiskelutekniikan viikon 7.–luokkalaisille. Sen tarkoituksena oli antaa tarvittavia tiedonhankintataitoja ja sisältöjen kautta valmiuksia elämisentaitoon, kykyyn tehdä oikeita ja kestäviä valintoja sekä vahvistaa päihdekriittisiä asenteita. Saimme toimintaan mukaan useita hyviä yhteistyökumppaneita mm. seurakunnasta, nuorisotoimesta, Klaarista ja myöhemmin Elämä On Parasta Huumetta ry:stä. Tulokset ovat useamman peräkkäisen kouluterveystutkimuksen valossa halutut ja hyvin selkeät. Saavutettu myönteinen kehitys myös näyttää jatkuvan. Kunniaa saavutetusta ei tohdi antaa yhdellekään yksittäiselle toimijalle yksistään. Ansion jakavat Elämä On Parasta Huumetta ry:n ohella mm. vanhempainyhdistys, nuorisotalo, Pakinkylän leijonien Lions Quest-hanke, koulu ja erityisesti alueen nuoret, jotka ovat osoittaneet haluavansa aikuistua tavalla, joka kestää muiden aikuisten katseen. Olemme valinneet yhteistyökumppaneiksemme asiantuntijatahot, vaihtoehtona mm. hengellisten liikkeiden tarjoamat ’entisien narkkareiden selviytymistarinat’, joista kaikki kunnia kokijoilleen, mutta joiden seikkailullisuus saattaa vaarallisella tavalla kiehtoa nuorta mieltä.